

TEOSOFIA JA SOSIALISMI

(Teosofisk Tidskrift, kahdestoista vihko, joulukuu 1902 Teosofisk Tidskrift 1902, s. 267-277)
(Suom. Jorma Partanen)

Teosofisk Tidskriftin lokakuun numerossa on tanskalaisen kirjailijattaren Johanne Meyerin artikkeli, joka käsittelee teosofien suhdetta sosiaalisiin ja poliittisiin kysymyksiin. Artikkelin alustus keskusteluun, joka oli vuosikokouksessa Köpenhaminassa tänä vuonna. Siinä kehoitetaan muita ilmaisemaan mielipiteensä asiasta. Koska minulla ei ollut iloa olla läsnä keskustelussa keväällä, tunnen kutsumusta tarttua kynään lausuakseni käsitykseni tämän aikakauskirjan palstoilla kysymyksestä, jota rouva Meyer aivan oikein nimittää ”kysymykseksi, jolla on yleistä kantavuutta”.

Lausuntoni nimeksi annan ”teosofi ja sosialismi”, mutta tahdon heti väärinkäsitysten välttämiseksi huomauttaa, etten tässä kirjoitelmassa käytä sosialismi-sanaa missään määrättyssä teknillisessä merkityksessä. En tarkoita sillä nykyaikaisia sosiaalis-reformatoorisia, kristillissosiaalisia, anarkistisia, kommunistisia enkä sosiaalidemokraattisia pyrkimyksiä, vaan käytän sanaa yleisessä merkityksessä. Koska henkilökohtaisesti en kuulu mihinkään sosialistisen työn suuntaan, merkitsee minulle sosialismin käsite työtä, jota yleensä tehdään nykyisten yhteiskuntaolojen, eritoten taloudellisten, perusteelliseksi parantamiseksi tai muuttamiseksi. Ja tässä jälkimmäisessä merkityksessä on tämä sana ymmärrettävä tämän kirjoitelman puitteissa.

I. HENKINEN ELÄMÄ

Mitä on teosofia? Teosofiaksi nimitetään meidän päivinäme sitä kokemusta henkisen elämän alalla, joka on yhteinen kaikille ajoille ja kaikille kansoille. Teosofia on nimi, joka on valittu sopivaksi tuntomerkiksi määrätyleiselle asialle, eikä kukaan voi päästä selvyyteen, mitä sillä nyt tarkoitetaan, jos hän esim. etsii tietosanakirjasta, mitä kreikkalainen sana *theosophia* merkitsee, tai mitä teosofit muutamia satoja vuosia sitten tarkoittivat tällä nimellä. Luonnollisesti voidaan olla eri mieltä tämän nimen nykyaikaisen käytön sopivaisuudesta: toinen voi olla sitä mieltä, ettei se vastaa tarkoitustaan, toinen, että se itse asiassa on erinomainen. Varmasti on syynsä sillä, että teosofian ensimmäiset julistajat meidän päivinäme omaksuivat juuri tämän nimen.

Nykyaikainen teosofia ei siis ole muuta kuin uusittu käsitys siitä, mitä kaikkien aikojen viisaimmat, parhaimmat ja kehittyneimmät ihmiset ovat kokeneet henkisen elämän alalla. Se ei edes ole täydellinen esitys. Henkinen elämä on laadultaan sellainen, ettei vihkimätön käsitä sen kaikkia puolia; tästä johtuen täytyy paljon pysyä salattuna suurelta yleisöltä, paljon, josta vain yksilö voi saada tietoa edetessään henkisen kehityksen kaidalla polulla. Niin monelle on henkinen elämä suorastaan sinetöity kirja, josta hän ei näy tietävän mitään, aivan niin kuin apostoli Paavali kirjoittaa: ”Luonnollinen ihminen ei käsitä mitään asioita, jotka kuuluvat Jumalan hengelle”. Nykyaikainen teosofia pysyy siten vain puoleksi ymmärrettynä, katkelmallisena käsityksenä aikakausien viisaudesta, mutta se esittää joka tapauksessa eräitä sen ydinkohtia.

Tärkein näistä kohdista on se, joka suoranaisesti koskee ihmisen henkistä elämää.

Ihminen ei ole järjellinen eläin, vaan henkinen, ajatteleva, tunteva ja tahtova olento. Hän ei ole ruumiillinen olento, jolla on sielu, vaan hän on sielu, joka on pukeutunut ruumiiseen. Hän kuuluu syntymäoikeutensa nojalla näkymättömään maailmaan, ja hänen ikuinen henkensä on alkuperältään jumalallinen. Hän on, niin kuin itämaalaiset sanovat, Brahman eli Jumalan jumalallinen kaupunki, niin sisimmässään yhtä jumaluuden kanssa; hän on Pyhän Hengen temppele, niin kuin Paavali sanoo, ja Jumalan poika Jeesuksen sanojen mukaan. Ja ihmisen ikuista elämää on, että hän pääsee tietoon Brahmasta tai siitä Jumalan pojasta, joka on yhtä hänen oman henkensä kanssa. Ihmisen elämä kautta aikojen on se maaperä, jossa jumalallisen elämän siemen voi itää ja kasvaa hedelmäksi.

Tavallisesti otaksutaan, että ikuinen elämä alkaa kuoleman jälkeen tai viimeisen tuomion jälkeen, ilman että huomataan, kuinka epäloogillinen moinen oletamus on. Kuinka ikuisella voisi olla alkunsa? Kaikki, joka alkaa, myös loppuu. Jos ”ikuinen” olisi joskus alkanut, niin se myöskin aivan varmasti joskus loppuisi. Ei voida edes puhua, että ikuinen elämä alkaisi esimerkiksi kuoleman jälkeen. Ikuisella elämällä ei ole milloinkaan ollut mitään alkua, vaan se on aina ollut, ja se tulee aina jatkuvasti olemaan. Ikuisella elämällä on myöskin ihmisen povessa kotinsa, ja kysymys on vain, tuleeko ihminen siitä tietoiseksi vai eikö. Ja tämän heräämyksen itsetietoisuuteen, henkiseen elämään, on tapahduttava täällä ruumiissa: sen vuoksi on ruumis meille annettu.

Missä sitten on ihmisen ikuinen eli henkinen elämä? Se ei suinkaan ole käsitettävä pelkästään ikuisiin aikoihin jatkuvaksi olemassaoloksi, vaan pikemminkin elämän keskitykseksi ja kaikkien olemassaolon mahdollisuuksien kehittymiseksi, aavistamattomien kykyjen ja voimien heräämiseksi, ylimmän autuuden ja rauhan tunteeksi, kiihkeäksi pyrkimykseksi antaa ilmaisu sanomattomalle armeliaisuudelle ja rakkaudelle. Koko olemassaolo hengeistyy, ja tietoisuus siirtyy karkeasta ulkomaailmasta sisäiseen, näkymättömään. Ja koska tämä elämä itsessään on näkymätön, sisäinen, eikä esitä ulkonaiselle muita vaatimuksia kuin että tämä antaisi edes joskus täydellisen kuvan sisäisestä – jotta ihminen siten voisi olla muille iloksi ja hyödyksi, niin ei se myöskään sinänsä pane mitään erityisen suurta painoa ulkonaisen elämän muodoille ja olosuhteille. Niin kuin Buddha sanoo: silkkiin ja kultaan puettu kuningas voi yhtä hyvin herätä totuuden tietoon kuin rääsyihin puettu kerjäläinen.

Sitä vastoin näyttää siltä, kun ihminen kerran on herännyt henkiseen elämään, että hän pidättäytyy – tai koettaa pidättäytyä kaikesta sellaisesta, mikä hänen aikaisemmassa elämässään oli pahasta. Silloin hän ei enää viihdy kullassa ja yltäkylläisyydessä, silloin hän ei enää kaipaa ruuan tai juoman nautintoja. Buddha jätti ruhtinaallisen kotinsa, vaimonsa ja poikansa ja lähti kerjäläisenä maailmaan mietiskelemään ihmissuvun vapautumista, ja sitten, kun totuus oli löytynyt, saarnaamaan sitä kansalle. Jeesus jätti vanhempansa, kotinsa ja ammattinsa, lähti erämaahan taistelemaan sisäiset taistelunsa ja palasi sieltä itsensä, s.o. maailman voittaneena, ja voi nyt julistaa totuutta ja rakastaa ihmisiä. Italian Kristus, Assisin Franciscus, kieltäytyi isänsä rikkauksista ja seurasi jumaloimansa mestarin jälkiä antaumuksella, jota dogmiuskoiset teologit eivät ole milloinkaan kokeneet. Venäjän suuri kristitty, Leo Tolstoi, syntyperältään kreivi, ja miljoonamies, elää yksinkertaisena talonpoikana uhraten kaiken aikansa Kristuksen rakkauden opin levittämiseen.

Tästä näemme, millä tavalla henkinen elämä puuttuu yhteiskunnalliseen elämään. Astumatta suoranaiseen kosketukseen yhteiskunnallisten olosuhteiden kanssa näyttävät kuitenkin ihmiset, joissa henkinen elämä elää täyteydessään, itse kehittyvän eräänlaisiksi sosialisteiksi. He eivät julista sosialismin oppeja teoreettisesti samalla tavalla kuin meidän aikamme sosialistit – eikä se kuulukaan heidän suoranaiseen tehtävänsä —, mutta omassa elämässään he ratkaisevat sosiaalisen kysymyksen, ja he ratkaisevat sen tavalla, jota kaikkien täytyy kunnioittaa ja ihailla. Niin, luulenpa melkein, että he ratkaisevat tämän pulmallisen kysymyksen rehellisemmin kuin moni n.s. sosialisti. En myöskään usko, että Jeesus, Buddha tai joku muu viisas, jos hän tällä hetkellä tulisi maailmaan, asettuisi vastustamaan sosiaalisia pyrkimyksiä.

Mutta niin suuria henkiä ei ole monta.

II. OPPI KARMASTA

Toinen ikivanha viisauden puoli, jonka teosofia meille esittää, on oppi ihmisen aikakautisesta kehityksestä eli toistuvista tilaisuuksista, jotka hengelle annetaan, jotta se heräisi itsetietoisuuteen. Tätä elämänsarjaa säännöstelee syyn ja vaikutuksen hyvä laki, niin että ihminen aina niittää, mitä on kylvänyt, ja joutuu ulkonaisiin olosuhteisiin, jotka hän on ansainnut.

Tämä oppi karmasta on se arka kohta, jonka moni on käsittänyt väärin, ja johon nojautuen teosofian vastustajat ovat leimanneet sen sosiaalisen parannustyön viholliseksi. Koska kaikki tapahtuu karman, s.o. oikeudenmukaisuuden lain mukaisesti, ei ihmisten pidä ryhtyä muuttelemaan

olosuhteita. Jokainen saa sen mitä on ansainnut, eikä meidän sovi parantaa jumalallisia lakeja.” Niin sanotaan eikä huomata, kuinka lyhytnäköinen tämä johtopäätös on.

Jos olisi, niin kuin keskiajan papit opettivat, että Jumala on luonut yhden ihmisen rikkaaksi ja toisen köyhäksi, niin voisi ymmärtää sellaisen johtopäätöksen kuin yllä siteeratun. Mutta koska karma juuri merkitsee, että Jumala ei ole luonut vallitsevia olosuhteita, vaan että ihmiset ovat ne luoneet omilla ajatuksillaan ja teoillaan, niin pitäisi heti ymmärtää, kuinka mahdolliseksi sellainen johtopäätös tulee. Ja jos ihmiset olisivat niin riippumattomat toisistaan, että voitaisi sanoa esimerkiksi kerjäläisestä: olet itse tehnyt itsesi sellaiseksi kuin olet, minun ei tarvitse ajatella asemasi parantamista, voisi tämän johtopäätöksen vielä jossain määrin käsittää. Mutta kun ajatellaan, että ihmisen ajatukset ja teot vaikuttavat ei vain häneen itseensä, vaan myöskin muihin, on helppo käsittää, ettei olosuhteita suurin piirtein säännöstele yksilöiden karma, vaan se karma, jota sanotaan kollektiiviseksi. Yhteiskuntaluokkien, kansojen ja ihmisryhmien karmaa on, että olosuhteet ovat sellaiset kuin ovat. Ajatelkaa. Milloinka ovat esim. köyhät luokat saaneet ottaa osaa sosiaalisten olosuhteiden rakentamiseen samalla tehokkuudella kuin rikkaat ja vallanpitäjät? On sen tähden mahdotonta väittää, että köyhiä on siksi, että köyhät yleensä ovat laiskoja ja kevytmielisiä, vaan paljon suuremmalla oikeudella voidaan sanoa, että köyhiä on siksi, että vallassa olijat keräävät rikkauksia itselleen samalla, kun he jättävät täyttämättä veljeysvelvollisuutensa.

Ihmiset ovat itse rakentaneet yhteiskuntansa. Jos nämä yhteiskunnat on parannettava tai hävitettävä ja rakennettava uudelleen, se on velvollisuus, joka kuuluu ihmisille itselleen, eikä millekään jumalalle. Näin sanoo aikakausien viisaus.

Nyt on kuitenkin toinen kysymys, puolustaako teosofia yhteiskuntamuotojen parantamista tai uudistamista: ovatko vallitsevat olosuhteet soveliaammat kehittämään ihmistä kuin jonkunlaiset ihanteelliset olosuhteet, sellaiset, joissa ei olisi köyhiä eikä rikkaita, vaan tasa-arvoisia veljiä?

Tämä kysymys viekin meidät suoraan sosiaaliselle alueelle.

Siihen on kuitenkin helppo vastata. Muistakaamme vain, mikä on ihmiselämän päämäärä: kuolemattoman hengen herääminen ihmisessä. Tämä henki on rakkautta, totuutta, lempeyttä, kärsivällisyyttä, puhtautta, jaloutta, sanalla sanoen kaikkea hyvää. Se vastustaa kaikkea pahaa, vihaa, valhetta, katkeruutta, suuttumusta, siveettömyyttä, itsekkyyttä, tyhmyyttä. Niin paljon pahaa kuin ihmisen povessa piilee, niin paljon hyvää siitä on suljettu pois. Ihminen, joka tekee syntiä, on samassa määrässä kuuro hengen käskyille. Mutta henki pyrkii elämään ihmisessä, ja ihmisen tehtävä on raivata kaikki estävä paha sen tieltä. Me emme astu valoon ennen kuin poistumme pimeydestä. Ja meidän on itse pyrittävä pimeydestä hengen valoon.

Mutta miten nykyiset yhteiskunnalliset olosuhteet vaikeuttavatkaan tätä pahan vallasta vapautumista. Proletariaatin sydämessä asustaa vihaa, kateutta, katkeruutta, rikkaitten povessa kylmyyttä, välinpitämättömyyttä, korskeutta, itsekkyyttä ja pahoja pyyteitä. Ja kaikkien mieliä painostaa epätosi elämäkäsitys, pelkuruus, halpamaisuus ja turhamaiset ennakkoluulot.

Kuinka tätä voidaan auttaa? Muuta keinoa ei ole kuin uusien yhteiskuntamuotojen luominen. Se on henkisen kokemuksen vaatimus.

Nykyaikaisen teosofian ensimmäinen lähettiläs, rouva Blavatsky, kirjoittaa juuri tästä asiasta seuraavat huomionarvoiset sanat:

”Katsokaamme hetkinen niitä ilmiöitä, joita te sanoisitte inhimillisen yhteiskunnan konkreettisiksi tosiasioiksi. Verratkaa sitä elämää, jota sekä rahvaan suuret joukot että monet n.s. keski- ja ylemmistä luokistakin elävät siihen, millainen elämä voisi olla terveellisemmissä ja ylevämmissä oloissa, missä oikeus, hyvyys ja rakkaus vallitsisi eikä itsekkäisyys, välinpitämättömyys ja raakuus, jotka nyt liiankin usein näyttävät olevan ylimpänä. Kaikella ihmiskunnan hyvällä ja pahalla on juurensa ihmisluonteessa, ja tämä luonne on ja on ollut riippuvainen syyn ja seurauksen loputtomasta ketjusta. Mutta tämä riippuvaisuus koskee tulevaisuutta yhtä hyvin kuin nykyisyyttä ja menneisyyttä. Itsekkäisyys, välinpitämättömyys ja

raakuus ei suinkaan voi olla ihmissuvun luonnollinen tila – sellainen usko olisi toivottomuutta ihmiskunnan suhteen, ja sitä ei teosofi voi tuntea.”

”Nyt opettaa kehitys meille, että muuttamalla jonkun elimistön ympäristöä voimme muuttaa ja parantaa itse elimistöä: mitä jyrkimmästi tämä pitää paikkansa ihmisen nähden. Jokainen teosofi on sentähden velvollinen tekemään parhaansa kaikin hänelle mahdollisin keinoin auttaakseen jokaista viisasta ja hyvin punnittua yhteiskunnallista pyrkimystä, jonka silmämääränä on köyhien elinehtojen parantaminen. Sellaisen pyrkimyksen tulisi pitää silmiensä edessä köyhälistön lopullinen yhteiskunnallinen vapautuminen ja velvollisuudentunteen kehittäminen niissä, jotka nyt niin usein laiminlyövät sen miltei kaikissa elämän olosuhteissa”.

Näin sanoo H. P. Blavatsky ”Teosofian Avaimessa” ss. 270-271.

III. TEOSOFIAN KANTA

Jos pidämme selvänä, että se aikojen henkisen kokemuksen esitys, jota sanotaan teosofiaksi, ei asetu vastustavalle kannalle mihinkään humanitääriseen liikkeeseen nähden, joihin meidän täytyy lähinnä lukea sosiaaliset pyrkimykset, seuraa siitä niinkuin madame Blavatsky sanoo että teosofian oppilaat ovat velvolliset parhaimman kykynsä mukaan ottamaan osaa jokaiseen sellaiseen liikkeeseen. Ja erityisesti voimme sanoa sosialismista, että se teosofi, joka kuuluu varakkaan piiriin, eikä suhtaudu solidaarisesti sosiaalisiin pyrkimyksiin, omaksuu asenteen, jota täytyy pitää ”epäteosofisena”.

Tämä on kuitenkin kohta, joka vaatii hieman selvitystä. Moni teosofi voi sydämessään ja elämässään sääliä köyhien vaikeata asemaa voimatta silti hyväksyä niitä sosialismin muotoja, joiden avulla tällä hetkellä tehdään työtä yhteiskunnassa. Hän voi esimerkiksi tuntea vastenmielisyyttä sitä kiukun, raakuuden tai fanatismien henkeä tai myös sitä äärimmäistä materialismia kohtaan, joka liian usein on sosialismin uskollinen seuralainen. Hän ei voi tuntea itseänsä socialistiksi siksi, että vihaa yläluokkia, vaan siksi, että rakastaa kärsiviä. Eikä hänen ihanteenaan ole pelkästään oikeus, vaan se, mikä on enemmän kuin oikeus: rakkaus ja veljellisyys. Emme voi vaatia häneltä, että hän varauksetta ottaisi osaa liikkeeseen, joka sielullisesti on hänelle vastenmielinen, mutta emme myöskään voi myöntää hänelle oikeutta ”erottautua ulkomaailmasta”, niin kuin rva Meyer oikein huomauttaa. Ei siis ole kysymys, että teosofi hyväksyisi vain teoreettisesti, vaan myöskin siitä että hän jollakin käytännöllisellä tavalla ottaisi osaa työhön.

Mihin työhön hänen sitten on osallistuttava, tai millä käytännöllisellä tavalla hänen on ratkaistava sosiaalinen probleemi?

Kun nyt käyn lausumaan mielipiteeni, teen sen toivossa, että lukija vaikkakaan ei tuntisi sydämessään vastakaikua sanoihini kuitenkin ottaa ne vakavasti pohdittavakseen ja, jos on mahdollista, lausuu mielipiteensä tässä aikakauskirjassa. Ehkäpä jonkun mielestä heidän taisteluhansikkaan olkoon menneeksi. Kuta useammat sen nostavat, sitä iloisemmaksi tulen. Totuus tulee ilmi mielipiteiden taistelusta”.

Kaikki tietoinen elämä vaatii päämäärää ja tätä päämäärää kohden käymistä. Minkä päämäärän asetamme itsellemme sosiaalisessa kysymyksessä ja kuinka meidän on sitä kohden kuljettava?

Ei ole vaikeata nähdä päämäärää. Päämäärä on yhtä ihanteen kanssa, ja ihanne on yhteiskunnassa vallitseva rakkaus, oikeudenmukaisuus ja veljellisyys. Ajatelkaamme tätä. Jos nämä hyveet vallitsisivat yhteiskunnassa, millaiselta se silloin näyttäisi?

Ensinnäkin ei olisi aineellista hätää, kukaan ei olisi köyhä, hyljätty, sorrettu. Toiseksi ei myöskään olisi rikkaita, ei ainakaan rikkaita nykyaikaisessa merkityksessä. Sillä mitä on rikkaus meidän päivinämmen? Se on valtaa. Jos olen rikas, voin pakottaa eri-rikkaita ihmisiä myymään minulle työnsä. Kuta rikkaampi olen, sitä laajemmalle ulottuu valtani ihmisiin nähden. Mutta valta ihmisten yli on pahasta. Me emme saa luoda erottavaa muuria ja sanoa: ”Kun valtaa käytetään hyvin, se on hyvä”, sillä kaikki valta, joka pakottaa, on pahasta. Rikkaus tässä merkityksessä on

hylättävä, eikä sitä tavata ihanteellisissa olosuhteissa. Toinen asia luonnollisesti on esim. omistaa suurempi määrä työn tuotteita kuin naapurit omistavat, edellyttäen että on saanut ne omalla työllään tai lahjaksi, vaikka luonnollisesti muutamat ovat kiistelleet tästäkin kysymyksestä.

Siis: ei köyhiä eikä rikkaita, vaan veljiä, tasa-arvoisia ulkonaisestikin; se on ihanne, se on ekonomisessa suhteessa pyrkimyksemme päämäärä.

Onko tämä ihanne jollakin tavalla ristiriidassa teosofisen ihanteemme kanssa yleensä, s.o. ihmiskunnan siveellisen täydellisyyden kanssa? Ei suinkaan. Päinvastoin se on oleellinen osa täydellisyydshianteesta. Ei kukaan henkisesti elävä ihminen halua käyttää ulkonaista valtaa. Olemme nähneet tästä esimerkkejä: Buddha, Fransiscus Assisilainen, Leo Tolstoi. Uskollinen buddhalainen lupaa: elän aina vapaaehtoisessa köyhyydessä. Jeesus sanoi; autuaita ovat hengessään köyhät (s.o. ne joilla ei ole rikkauksien tai vallan himoa), sillä heidän on taivasten valtakunta. Annie Besant kirjoittaa ”Esoteerisessa kristinuskossa”: jokainen vihitty on aina elänyt vapaaehtoisessa köyhyydessä.

Mutta nyt tulemme kysymykseen: millä tavalla meidän on työskenneltävä tämän päämäärän, köyhien luokkien emansipation ja vapautuksen hyväksi?

Kahdella tavalla:

- 1) Ensimmäinen on työ sosialistien tai jonkun sosialistiryhmän keskuudessa.
- 2) Toinen on se, että itse personallisessa elämässämme ratkaisemme sosiaalisen kysymyksen: rikkauttomuuden ja vallasta kieltäytymisen.

Luonnollisesti nämä eri työtavat ovat jossakin määrin toistensa yhteydessä eivätkä tietenkään sulje pois toisiansa. Eläinten räakkääjällä ei ole mitään tekemistä eläinsuojeluyhdistyksessä, ja orjien omistaja tai joku pohatta, jota vapaat ja järkevät ihmiset liehittävät, kuin olisivat edesvastuuttomia eläimiä, vaikuttaisi varmasti naurettavalta vakuuttuneiden sosialistien piirissä. Sitävastoin voi hyvin kuvitella mahdolliseksi, että johdonmukainen eläinten ystävä tai johdonmukainen ihmisystävä on liittymättä yhdistykseen, koska hänen henkinen näköpiirinsä on laajempi kuin vastaavien yhdistysten.

Pysyäksemme nyt teosofeissa ja sosialismissa, voimme esittää seuraavan yhteenvedon:

Teosofin on joko otettava osaa jonkun puolueen pyrkimyksiin, jotka tähtäävät sosiaaliseen uudestijärjestelyyn, tai sitten omassa personallisessa elämässään ratkaistava sosiaalinen probleemi. Jos nyt oletamme, että useimmat teosofit eivät tunne olevansa solidaarisia vallitsevaan sosialismiin nähden, on jäljellä vain mahdollisuus ottaa askel toiseen suuntaan.

Personallinen rakkaus eläimiin kieltää meitä kiusaamasta, sortamasta niitä (niin, monia se kieltää syömästä niitä), ja personallinen rakkaus ihmisiin kieltää meitä sortamasta heitä, käyttämästä hyväksemme heidän työtään, elämästä heidän kustannuksellaan, nauttimasta mukavuudesta ja ylellisyydestä, kun he kärsivät hätää.

Personallinen rakkaus heihin tai jos se miellyttää enemmän: rakkaus yleensä todelliseen ja hyvään ja oikeaan. Vaikutus on molemmissa tapauksissa sama.

Ratkaisu, joka tässä esitetään teosofeille sosiaalisessa kysymyksessä on seuraava:

Pyrkikäämme köyhyyteen. Kaihtakaamme rikkautta, valtaa ja kaikkea, mikä voi siihen viekoitella. Olkaamme puhtaita, hyviä, voimakkaita. Tulkaamme yhdeksi kansan kanssa.

En halua asua, yksinäinen kun olen, kymmenessä huoneessa. En halua, että perheeni, jossa on neljä henkeä (minä itse mukaan luettuna), ottaa käytettäväkseen kuusi huonetta, kun kahden tai kolmen palvelijattaren täytyy mahtua pieneen kammioon. En halua omistaa palatsia maaseudulla, kun alaiseni asuvat hökkeleissä tai vuokrakasarmeissa. En halua pitää vaunuja kaksine hevosineen käytettävänäni, kun yhdeksän kymmenettäosaa ihmiskunnasta on pakoitettu laahustamaan eteenpäin jalkaisin. En halua viettää aikaani toimettomuudessa tai tarpeettomissa huvituksissa, vaan käytän kaiken liian aikani edistääkseni hyvää asiaa, ja jos voin, haluan mieluummin omistautua asialle, josta on suoranaista hyötyä ihmiskunnalle. En myöskään halua erikoisesti asua kaupungeissa, vaan etsin, mikäli mahdollista, luonnon välitöntä läheisyyttä, sillä suurissa metsissä sykii inhimillisyyden sydän kuuluvimmin.

Ei ole kysymys siitä, että syöksisimme itsemme puutteeseen. Tämä etuoikeus kuuluu vain suurimmille ihmiskunnan esitaistelijoista. Mutta se, mitä meidän on tehtävä, on, että järjestämme elämämme sellaiseksi kuin se tulevaisuuden yhteiskunnissa muodostuu kaikille.

Meidän on aluksi tultava ehdottoman varmoiksi siitä, että ekonomis-sosiaalinen kysymys on mitä tärkein myöskin meille itsellemme. Emme saa välinpitämättöminä työntää sitä luotamme. Meidän on aina pidettävä mielessämme: ei ole uskontoa totuutta korkeampaa. Ja mikä on tämän kaiken hyöty? Esimerkin voima. Ja korkeammalla sitä, mikä on hyödyllistä, on se, mikä on totta.

Tällä hetkellä ihmiskunta on jakaantunut kahteen osaan: siihen, joka työskentelee aineellisesti, ja siihen, joka työskentelee henkisesti. Mutta kummallista on, että työn tulokset eivät jakaannu tasaisesti. Ne, jotka tekevät henkistä työtä, ottavat itselleen suurimman osan myöskin aineellisen työn tuloksista, kun ainoa oikea tapa olisi, että kaikki jakaantuisi yhtäläisesti. Henkisesti työskentelevien tulisi jakaa henkensä aarteita kaikille erotuksetta, ja ruumiillista työtä tekevien luokkien tulisi luovuttaa aivotyön tekijöille, mitä näiden aineelliseen toimeentuloon kuuluu.

Miten ihanaa olisi, jos teosofit voisivat olla tässä suhteessa ihmiskunnan uranuurtajia. Me elämme vaikeita aikoja, ja aivan varmasti meidät nielee se tulivuori, joka hehkuu allamme, kun se kerran pääsee purkautumaan, ellemme sitä ennen ole ehtineet näyttää, että tulivuoretkin voidaan voittaa. Mutta miten ihanaa olisi, jos sen voisimme tehdä.

Ajatelkaa:

Siellä ja täällä maan päällä todellisia ihmisiä. Ihmisiä, jotka rakastavat toisiansa, ja jotka rakastavat muita. Ihmisiä, jotka eivät häpeä näyttää elämässään, että se asettavat rakkauden ja oikeudenmukaisuuden kaikkea sovinnaisuutta ja vuosisadan kulttuuria korkeammalle. Ihmisiä, jotka uskovat ja todistavat, että onni ei ole aineellisissa, vaan henkisissä iloissa. Ihmisiä, jotka osaavat antaa itsensä.

Ne, jotka ovat seuranneet P.E:n elämänkaaren nousua, ovat epäilemättä tulleet huomanneeksi muutoksen, joka myöhemmin, etenkin v. 1918:n järkyttävien tapahtumien johdosta, tapahtui hänen suhteessaan poliittisiin puolueisiin ja yleensä politiikkaan. Julkaisemassamme kirjoituksessa hän vielä voi suositella totuudenetsijälle johonkin poliittiseen puolueeseen liittymistä, myöhemmin, menetettyään nuorekkaan uskonsa poliittisten ohjelmien autuuttavuuteen, hän kiinnitti kaiken luottamuksensa ja toivonsa yksilöiden muuttumiseen, siihen henkiseen uudestisyntymiseen, joka yksilön elämän muuttaessaan samalla osaltaan muuttaa maailmankin elämää.

Kirjoituksessaan P.E. myös pitää ihanteena vapaaehtoiseen köyhyyteen pyrkimistä. Myöhemmin niin kuin tiedämme, köyhyys ja rikkaus menettivät hänelle ”materialistisen” merkityksensä. Oleellista ei ole, onko ihminen köyhä vaiko rikas; tärkeä on sen sijaan ihmisen sisäinen asenne. Varallisuus ja varattomuus voivat kumpikin yhtä hyvin olla esteitä ihmisen henkiselle kehitykselle, ja hänen on voitettava ne niinkuin muutkin esteet. Silloin ihminen on onnellinen, olipa hän köyhä tai rikas.

P.E. ratkaisi omalta osaltaan sosiaaliset probleemit. Toivokaamme, että mekin opimme ratkaisemaan ne omassa elämässämme tavalla, joka koituu siunaukseksi ja onneksi ympäristöllemme.

”Älkäämme pyrkikö valtiollisin ohjelmin muuttamaan maailmaa, vaan muuttukaamme mieluummin omassa sydämässämme.”